

תנ"ך

לבתי ספר עצמאיים

הוראות לנבחן

- א. משך הבחינה: שתיים וחצי.
- ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שלושה פרקים.
פרק ראשון – קטע שלא נלמד	—	(3×6)	—	18	נקודות
פרק שני – עיון בתורה (בראשית ודברים עם מפרשים)	—	(10×4)	—	40	נקודות
פרק שלישי – עיון בנביאים ראשונים ואחרונים ובכתובים	—	(6×7)	—	42	נקודות
סה"כ	—			100	נקודות
- ג. חומר עזר מותר בשימוש: (1) תנ"ך שלם ונקי, בלי פירושים ובלי תוספות.
(2) ספר ויקרא עם מפרשים: "מקראות גדולות".
- ד. הוראות מיוחדות: בפרק השלישי יש לענות על פי אחד הפרשנים: רש"י או מצודת דוד.

כתוב במחברת הבחינה בלבד, בעמודים נפרדים, כל מה שברצונך לכתוב כטיפוטה (ראשי פרקים, חישובים וכדומה).
רשום "טיפוטה" בראש כל עמוד טיפוטה. רישום טיפוטה כלשהו על דפים שמוחוץ למחברת הבחינה עלול לגרום לפסילת הבחינה!

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

בהצלחה!

השאלות

פרק ראשון – קטע שלא נלמד (18 נקודות)

עיין בויקרא, כ"ג, א'-מ', וענה על שש מן השאלות 1-7 (לכל שאלה – 3 נקודות).

שים לב: בתשובותיך אין להעתיק את דברי הפרשן. עליך לענות במילים שלך.

1. עיין בפירוש ספורנו לפסוק ב', ד"ה "אלה הם מועדי" (בכמה מן המהדורות נמצא בפירוש לפסוק ג'). כתוב מהו הקושי של ספורנו בפסוק ב', והסבר את התירוץ שלו לקושי זה.
2. הסבר מדוע נכתב הצייוי על המועדים לאחר הצייוי על השבת, על פי רש"י לפסוק ג', ועל פי ספורנו לפסוק ד', ד"ה "אלה מועדי ה'" (עד המילים "בית דין").
3. "וקצרתם את קצירה והבאתם את עמר ראשית קצירכם" (פסוק י'). על פי רמב"ן ד"ה "טעם וקצרתם את קצירה", כתוב מהו הצייוי בפסוק זה, והסבר את ההוכחה של רמב"ן לדבריו מן הפסוק בדברים, ט"ז, ט'.
4. "ממחרת השבת יניפנו" (פסוק י"א). על פי רש"י, מהי "השבת" המוזכרת בפסוק זה, ומהי ההוכחה של רש"י לפירוש זה?
5. עיין בפסוק כ"ב. הסבר את הקשר בין הצייוי שבפסוק כ"ב ובין עניין הרגלים על פי רש"י ד"ה "ובקצרכם", ועל פי ספורנו (עד המילים "לקט ופאה").
6. "אך בעשור לחדש השביעי" (פסוק כ"ז). "אך בחמשה עשר יום לחדש השביעי" (פסוק ל"ט). על פי רש"י, כתוב מהו הכלל בנוגע למשמעות המילה "אך" בתורה, והסבר את משמעות המילה "אך" בפסוק כ"ז ובפסוק ל"ט.
7. "פרי עץ הדר" (פסוק מ'). הוכח ש"פרי עץ הדר" הוא אתרוג על פי רש"י, על פי ראב"ע (המובא בפירוש רמב"ן) ועל פי רמב"ן (עד המילים "פירוש אתרוג חמדה").

פרק שני – עיון בתורה (בראשית ודברים עם מפרשים) (40 נקודות)

ענה על ארבע מן השאלות 8-13 (לכל שאלה – 10 נקודות).

8. בראשית, ב', ט"ז-י"ט**א.** עיין בפסוק י"ז, ובפרק ג', פסוקים ו'-ז'.**(1)** כתוב מהי הסתירה לכאורה בין הפסוקים ומהו התירוץ של רמב"ן לסתירה זו.**(2)** רמב"ן מוכיח את תירוצו מן הפסוק **במלכים א**, ב', מ"ב.

הסבר את ההוכחה של רמב"ן.

(4 נקודות)

ב. "לא טוב היות האדם לבדו" (פסוק י"ח).

על פי רש"י ועל פי ספורנו, הסבר מדוע "לא טוב היות האדם לבדו". (3 נקודות)

ג. עיין בפסוק י"ט, ובפרק א', פסוק כ'.על פי רש"י, הסבר מדוע התורה מזכירה שוב את בריאת העופות. כתוב פירוש אחד. (3 נקודות)**9. בראשית, ט"ו, ח'-י"ד****א.** "ויאמר... במה אדע כי אירשנה" (פסוק ח').על פי רש"י לפסוק ו', הסבר את שני הפירושים לשאלה של אברהם. (3 נקודות)**ב.** "ויבחר אתם בתוך... ואת הצפר לא בחר" (פסוק י').על פי רש"י, מדוע בחר אברהם את הבהמות, ומדוע לא בחר את הציפור? (3 נקודות)**ג.** "וגם את הגוי אשר יעבדו דן אנכי" (פסוק י"ד).איזו מילה בפסוק מעוררת קושי, ומה הם שני התירוצים לקושי זה, על פי רמב"ן? (4 נקודות)**10. דברים, א', ט'-י"ג****א.** "ואמר אליכם בעת ההוא לאמר" (פסוק ט').רמב"ן: "וטעם 'בעת ההיא' בשבתנו בחורב, אבל הזכיר זה בכאן לומר הינה קיבלנו את התורה והיו עליכם שופטים ושוטרים לשפוט ולהנהיג אתכם והינה היינו מוכנים ומזומנים לבוא בארץ וניסע מחורב לדגלינו עם שופטינו וזקנינו, ותקרבון אליי כולכם עם חכמיכם וראשיכם וביקשתם מרגלים ונתקלקל העניין".

על פי רמב"ן, הסבר מדוע נכתבה פרשת מינוי השופטים בדברי התוכחה של משה לבני ישראל. (3 נקודות)

ב. "טַרְחָכֶם וּמִשְׁאָכֶם וְרִיבְכֶם" (פסוק י"ב).על פי רש"י, כתוב מה הם שלושת החסרונות של בני ישראל, והסבר שניים מן החסרונות. (4 נקודות)**ג.** "הבו לכם אנשים חכמים ונבנים וידעים לשבטיכם" (פסוק י"ג).על פי רש"י, הסבר מה הן שלוש התכונות הנדרשות משופטים. (3 נקודות)

11. דברים, ג', כ"ג-כ"ח

א. "בעת ההוא" (פסוק כ"ג).

על פי רש"י, מהי "העת ההוא", ומדוע התפלל משה דווקא בעת ההיא? (3 נקודות)

ב. בעל ה"כלי יקר" בפירושו לפסוק כ"ד המשיל את הקב"ה לחנווני.

הסבר את המשל, וכתוב כיצד המשל בא לידי ביטוי בפסוק כ"ד. (4 נקודות)

ג. "וחזקהו ואמצהו כי הוא יעבד" (פסוק כ"ח).

על פי רש"י, הסבר מדוע נצטוו משה בציווי "חזקהו ואמצהו", ומדוע נאמר "כי הוא יעבד". (3 נקודות)

12. דברים, י"ב, כ'-כ"ה

א. "כי ירחיב... את גבלך" (פסוק כ').

"ואם ירחיב ה'... את גבלך" (י"ט, ח').

באיזה נושא עוסק כל אחד מן הפסוקים, ומהי ההרחבה שעליה מדובר בכל אחד מן הפסוקים, על פי רמב"ן?

(3 נקודות)

ב. "רק חזק" (פסוק כ"ג).

"למען ייטב לך" (פסוק כ"ה).

על פי רש"י, שני הביטויים האלה נלמדים במידת קל וחומר. הסבר את הלימוד במידת קל וחומר בנוגע לכל אחד

מן הביטויים. (4 נקודות)

ג. "ולא תאכל הנפש עם הבשר" (פסוק כ"ג).

"לא תאכלנו" (פסוק כ"ד).

"לא תאכלנו" (פסוק כ"ה).

על פי רש"י, הסבר את האזהרה בשניים מן הפסוקים. (3 נקודות)

13. דברים, י"ח, ט"ו-כ"ב

א. "נביא מקרבך מאחריך כמוני" (פסוק ט"ו).

על פי רש"י, מהו הקושי בפסוק זה, ומהו התירוץ לקושי זה? (3 נקודות)

ב. (1) "אנכי אדרש מעמו" (פסוק י"ט).

על פי רש"י לפסוק כ', כתוב באיזה עונש מדובר, והבא דוגמה אחת לאדם שמתחייב בעונש זה.

(2) "ומת הנביא ההוא" (פסוק כ').

על פי רש"י, כתוב באיזה עונש מדובר, והבא דוגמה אחת לאדם שמתחייב בעונש זה.

(4 נקודות)

ג. על פי רש"י לפסוק כ"ב, הסבר שתי דרכים שבאמצעותן אפשר לדעת אם הנביא הוא נביא אמת או נביא שקר.

(3 נקודות)

פרק שלישי – עיון בנביאים ראשונים ואחרונים ובכתובים

(מלכים, ישעיהו, תרי עשר, תהלים)

(42 נקודות)

ענה על שתיים מן השאלות 14-16, ועל חמש מן השאלות 17-23 (לכל שאלה – 6 נקודות).

שים לב: בשאלות שבחרת, יש לענות על פי אחד הפרשנים: רש"י או מצודת דוד.

ענה על שתיים מן השאלות 14-16 (סך הכול – 12 נקודות).

14. מלכים א, ב', א'-י"א

א. "ושמרת את משמרת ה' אלקיך ללכת בדרכיו לשמר חקתיו מצותיו ומשפטיו ועדותיו... למען תשכיל" (פסוק ג').

הסבר שלוש מן הבקשות שביקש דוד המלך משלמה בנו, וכתוב מהי כוונתו במילים "למען תשכיל".

(3 נקודות)

ב. "אשר עשה לי יואב בן צרויה" (פסוק ה').

"והנה עמך שמעי בן גרא בן הימיני" (פסוק ח').

הסבר מה עשה כל אחד מאנשים אלה לדוד המלך, וכתוב מה התבקש שלמה לעשות לכל אחד מהם.

(3 נקודות)

15. מלכים ב, ז', ג'-כ'

א. עיין בפסוקים ג'-ד'.

(1) היכן ישבו ארבעת האנשים, ומדוע הם ישבו שם?

(2) מה החליטו האנשים לעשות, ומדוע הם החליטו לעשות זאת?

(3 נקודות)

ב. עיין בפסוקים י"ב-כ'.

כתוב מה היה החשש של מלך ישראל, והסבר כיצד הוסר החשש הזה. (3 נקודות)

16. מלכים ב, י"א, א'-ח'

א. עיין בפסוק ד'.

הסבר מי הם האנשים שיהודע קרא להם, וכתוב לשם מה הוא קרא להם. (2 נקודות)

ב. עיין בפסוקים ה'-ח'.

הסבר את התוכנית של יהודע. בתשובתך כתוב מדוע בחר יהודע בעיתוי זה למימוש התוכנית. (4 נקודות)

/המשך בעמוד 6/

ענה על חמש מן השאלות 17-23 (סך הכול – 30 נקודות).

17. ישעיה, י"א, י"ג-ט"ו

א. עיין בפסוק י"ג.

הסבר איזו קנאה תסור. בתשובתך באר את המילים "יהודה לא יצר את אפרים". (3 נקודות)

ב. עיין בפסוק ט"ו.

על פי פסוק ט"ו, הסבר את הפעולות של ה' בזמן הגאולה, וכתוב מהי המטרה של פעולות אלה. (3 נקודות)

18. ישעיה, נ"ג, א'-ד'

א. עיין בפסוקים א'-ג'.

מי הם הדוברים בפסוק א', ומהי השמועה שהם שמעו? הסבר אחד מן התיאורים שבפסוקים ב'-ג'.

(3 נקודות)

ב. עיין בפסוק ד'.

הסבר את הקשר בין פסוק ד' לפסוקים א'-ג'. בתשובתך הסבר את המילה "אכן". (3 נקודות)

19. יואל, א'

א. (1) מיהו פתואל, ומדוע הוא מכונה כך?

(2) אבן עזרא (לפסוק ב'): "ובימי משה היה מין 'ארבה' לבדו, ועתה עם הארבה – גזם וילק וחסיל... ואמר

לזקנים בעבור 'ההיתה זאת'."

על פי אבן עזרא, מדוע פנה יואל לזקנים?

(3 נקודות)

ב. על פי פסוקים ה'-י"א, ציין שלוש קבוצות של אנשים שנפגעו מן הרעב, והסבר כיצד נפגעה כל אחת מן הקבוצות.

(3 נקודות)

20. עמוס, ב', ו'-י"א

א. הסבר אחד מן החטאים המפורטים בפסוקים ו'-ח'. (3 נקודות)

ב. על פי פסוקים ט'-י', הסבר מדוע היו בני ישראל צריכים להימנע ממעשיהם הרעים. (3 נקודות)

21. מלאכי, ג', ח'-י'

א. על פי פסוקים ח'-ט', הסבר את החטא של בני ישראל, וכתוב מהו העונש שיוטל עליהם בעקבות חטא זה.

(3 נקודות)

ב. "ובחנוני נא בזאת אמר ה'" (פסוק י').

כיצד יבחנו ישראל את ה'? (3 נקודות)

22. תהלים, מ"ט, ו'-י"א

א. עיין בפסוק ו'.

הסבר את השאלה שבפסוק זה, וכתוב את התשובה עליה. (3 נקודות)

ב. עיין בפסוק ח' ובפסוק י"א.

מדוע אין לבטוח בעושר? (3 נקודות)

23. תהלים, קי"ח, י"ט-כ"ו

א. "פתחו לי שערי צדק... אודה י-ה" (פסוק י"ט).

מה הם שערים אלו, ועל מה מחבר המזמור מודה לה'? (3 נקודות)

ב. "נגילה ונשמחה בו" (פסוק כ"ד).

על פי המלבי"ם, במי נשמח, ומדוע נשמח בו? (3 נקודות)

בהצלחה!